

**Džon
Makgregor**

**Reč za
crveno**

Prevela
Tatjana Bižić

■ Laguna ■

Naslov originala

Jon McGregor
LEAN FALL STAND

Copyright © 2021, Jon McGregor

All rights reserved

Translation copyright © 2021 za srpsko izdanje, LAGUNA

Posvećeno Rozi

NAGNUĆE /

1 /

Oluja je naišla tako neočekivano da je oborila Tomasa Majersa na kolena.

Vazduh je u daljini postao tmast. Začuo se huk i sve je naspram njega pobeležilo. Nije bio spreman na takvu žestinu. Pokrio je glavu rukama i polegao po ledu da ga vetruština na odnese.

Ruka mu je nagonski pošla ka telefonu, iako je znao da ovde nema signala, a ni telefon mu nije bio tu.

Osećao je kao da mu je odeća potrgana s tela, a vazduh isisan iz pluća.

Čuo je da govore da se kad ovo doživiš osećaš kao da si upao u mlazni motor. Ljudi su to pričali, ali reči nisu uvek dorasle da nešto prikažu.

Sve se pretvorilo u huk oluje. Tomasu je samo vlastita težina naspram leda govorila šta je dole, a šta gore u svetu. Nije video ostale. Nije video ništa.

Važno je bilo ostati miran i proceniti situaciju. Upamti čemu su te učili: pronađi ili napravi zaklon, ostani gde si, uspostavi kontakt s ostalima iz ekipe, nastavi da se krećeš, ostani miran.

Bilo je protivrečnosti u tome čemu su ga učili.

Teško je bilo razmišljati kad je nepogoda tako divljala oko njega.

Nije znao gde mu je radio. Nije video ostale. Morao je da pronađe svoj foto-aparat.

Postavio je bio tronožac za foto-aparat na ivici leda, trudeći se da uhvati snimak s mirnim vodama moreuza u prvom planu i liticama Sveštenečke glave u srednjem planu. Luk je ostao uz motorne sanke i ostalu opremu. Deset, možda petnaest metara levo od njega. Možda više. Dok je drugim motornim sankama otišao uz Sveštenečku glavu da bi Tomasovoj slici dao perspektivu. Ako ne bi bilo nekoga u kadru, nikako ne bi mogle da se uhvate razmere ovog prostanstva. Tomas se mučio s tim otkako su došli, na svim slikama koje je dosad snimio sve je izgledalo premaleno. Daleke planine. Grebeni na obe strane doline. Glečer. Ledeni bregovi koji su škripotali sudarajući se, a svetlost je unutar njih postajala plavetna. Teško je bilo smestiti sve na sliku. Tomas je postavio kadar s Dokom, koji s litica Sveštenečke glave posmatra vodu. Preko radija je rekao Doku gde da stane. Dok je sigurno posle toga spustio radio. Bio je odličan polarni istraživač za fotografisanje. Imao je baš pravu bradu za to. Voda se sivela i svetlucala, a planine su iza Doka bile blistavobeke. Automatska ekspozicija nije

mogla da se fokusira. Temperatura se promenila. Kad se osvrnuo, Tomas je iza sebe ugledao tmurne oblake kako se gomilaju iznad Everardovog glečera. Upravo je skidao foto-aparat s tronošca kad je vetar nasrnuo na njega i oborio ga na kolena.

Radio je sigurno spustio kad je nameštao tronožac. Pošto je razgovarao s Dokom. Sigurno ga je spustio pored nogu. Ne može da bude daleko.

Vetar je bio prejak da bi mogao da se uspravi, pa je bauljao četvoronoške. Napred i levo. Dozivao je Luka, ali nije čuo nikakav odgovor. Pipao je tražeći radio. Odbauljao je još malo napred, pa stao. Foto-aparat bi isto morao da bude negde tu. Ponovo je dozivao Luka.

Nije se plašio, još. Luk nije daleko. On je ostao miran. Sačuvao je svest o svom okruženju.

Došli su ovamo iz polarne stanice motornim sankama, sa zaravni niz obalu, pa pored avionske piste. Parkirali su sanke na bezbednom rastojanju od vode. Dok se jednima odvezao do podnožja Svešteničke glave pre nego što će se popeti do litica. Svega desetak minuta od ovog mesta. Kad oluja mine, opet će se okupiti.

Tomas je torbu za foto-aparat ostavio da Luk pazi na nju i pošao ka vodi, na sam led. Deset metara. Dvadeset. Ne više. Led je bio proziran, bezbedan. Oluja se odjednom stuštila s Everardovog glečera, ka jugoistoku iza njih. Tomas je čučao, leđima okrenut vetru. Luk bi s motornim sankama i opremom trebalo da bude levo od njega. Levo i malo napred.

Pomerao se na tu stranu, odvrćući lice od vetra.

Ostani miran. Ostani gde si. Uspostavi kontakt.

Nije smeo da spušta radio. Nije smeo da se udaljava od Luka. Nije smeo da pristane na Dokovu ideju da se popne na Sveštenučku glavu samo zarad fotografije. Dozvolio je da mu lepota pejzaža zaokupi pažnju. Dok se uporno pretvarao da je ravnodušan prema njoj, ali bilo je stvarno teško ne zastati zagledan, u led i sneg, more i nebo. U glečere i grebene, ledene bregove i osulinske padine. Oblike izvajane erozijom, vetrom i vodom. Vazduh je bio tako čist da su se sve daljine prividno smanjivale i sve boje su jasno sijale.

Vetar je još hujao oko njega. Hladnoća je počinjala da mu prodire kroz odeću.

Pomislio je da čuje pucketanje radija, ali nije bio siguran. Vetar mu je brujao u ušima. Uspravio se na kolena i pružio ruke u snežnu vejavicu.

„Prijem... K... K...“

„Tomas... si... prijem.“

Luk, jedva čujan. Čudno je bilo slušati ga preko radija kad je tako blizu.

Tomas je osluškivao, i ponovo je čuo Lukov glas. Nije mogao da razazna reči, ali prepoznavao je boju glasa. Obrtao se oko sebe dok se nije našao okrenut ka zvuku. Vetar ga je gurao ulevo. Čučnuo je, umirio se i osluškivao, ali čuo je samo

vetar. Greška je bila što je sišao na led. Ostani suv. Ostani miran, ostani gde si, ostani suv.

Polako se osovio na noge, držeći se prignut. Vetar je nasrtao, pa se povlačio, bacakajući ga. Gurajući tamo i ovamo. Tomas je napravio dva koraka držeći ruke ispružene ispred sebe. Sneg ga je zasipao po leđima. Ponovo je čuo Lukov glas, sad iza sebe. Nešto se promenilo u kvalitetu zvuka i pod nogama je video nezaleđenu vodu. Zapljuskivala je, siva, belilo snega. Nešto nije bilo kako valja. Voda je trebalo da bude iza njega. Uzmakao je. Počinjao je da oseća istinsku hladnoću.

Zagledao se u sivu vodu i usredsredio se. Vetar je malo popustio, ali i dalje mu je brijao levu stranu lica. Sigurno je promenio pravac. Tomas se, polako, okrenuo za sto osamdeset stepeni.

Pošao je napred, pedalj po pedalj, držeći ruke pružene.

Radio ponovo zapucketa. Negde ispred njega. Čuo je Luka kako doziva Doka Rajta da se javi, *prijem, prijem*. Pomerao se u čučnju prema tom zvuku, pitajući se zašto se Dok ne javlja. Kretao se polako i ravnomerno, ali osećao je kako mu srce tuče. Lukov glas se sad čuo slabije. U ušima mu je zvonilo, ili šumelo, i nije bio siguran da uopšte čuje radio. Vetar ga je ujedao za desnu stranu lica, a oči su ga bolele kad bi ih otvorio. Napravio je još tri koraka i opet stigao do nezaleđene vode. Gledao ju je kako lapće uz ivicu leda. Zvuk radija je zamukao.

Sve radi pogrešno. Trebalo je da ostane tamo gde se zatekao kad je oluja zahujala. Nije trebalo da se mrda. Možda

je sasvim blizu Luku i motornim sankama ili se možda već sasvim izgubio. Luk je možda pošao na pogrešnu stranu da ga traži. Trebalo je da ostane na položaju na kome bi tačno znao gde je kad oluja prođe. Trebalo je da ostane tamo gde bi mogli da ga nađu. Ponovo je pokušao da dozove Luka. Glas mu se nije čuo od oluje.

Nastavio je da se kreće da bi se ugrijao. Hućanje vetra mu je smetalo da jasno razmišlja. Radio je sad bio negde iza njega. Studen ga je ujedala. Vazduh je sekao i nasrtao.

Koliko su samo kalorija ovde sagorevali. Bio je naporan posao već i samo to da unesu dovoljno hrane.

Opet je čuo radio i opet je pipao oko nogu pokušavajući da ga nađe. Lukov glas je bio piskav i udaljen. Prijem se gubio. „*Dok, Tomase, prijem. Dok, javi se! ...li me iko?...*“

Na motornim sankama će biti hrane, kad bude pronašao Luka. Sura voda ponovo je zapljuskivala led. Nepogoda je bila takva da gotovo nije mogao ni da stoji. Bio je ošamućen. Klimav na nogama. Skoro kao da ga je spopala morska bolest.

Nešto nije bilo kako treba.

2 /

„Dok, Tomase, prijem. Dok, javi se! Čuje li me iko? Prijem?“

Iz plitkog zaklona motornih sanki Luk Adebajo je osluškivao, u nadi da će čuti odgovor. Prerano je još bilo da se zabrine, ali dosad je već trebalo bar nešto da čuje. Postajalo mu je hladno. Proverio je da se baterije nisu ispraznile i da li je zvuk dovoljno pojačan, pa gurnuo aparat nazad u jaknu i pobrojao sebi u glavi koje su mu mogućnosti na raspolaganju.

Mogao bi da ostane tu gde i jeste. Obuka je što se toga tiče bila prilično dvosmislena. Rečeno im je da, ako udari nepogoda, ostanu gde jesu, da izbegavaju opasnost da se izgube. Rečeno im je, isto tako, da nađu zaklon kakav mogu i da stupe u kontakt. Ako on ne može ni da stupi u kontakt ni da pronađe zaklon, nema ni mnogo razloga da ostaje tu gde je.

Dozivao je, vičući u vetar, i nije mu stigao nikakav odgovor.

Oluja je bila svirepa. Mogao bi pokušati da pronađe Tomasa, pa bi zajedno mogli da traže Doka. Tomas je bio blizu vode kad je oluja počela i ako bi zašao predaleko, našao bi se u opasnosti. On je prioritet. Dok ima iskustva, on će

postupiti kao što treba. Samo što mu se ni jedan ni drugi nisu javljali. Luk jedva da je video i prst pred nosom. Opasnost je prevelika. Nije hteo da počne da luta ukrug.

Ako su se njih dvojica izgubili, biće mu potrebna pomoć spolja, što znači da bi morao da se vrati u staničnu kućicu i pozove radiom otuda. Nije im trebalo ni dvadeset minuta da stignu motornim sankama ovamo, ne bi trebalo da potraje duže da se vrati. Samo ako bi uspeo da se drži pravca pod ovim uslovima. Stanica je bila nasred-srede platoa ispod Garardovog grebena. Kućica je bila jarkocrvena. Trebalo bi da ju je teško promašiti, ali u ovoj oluji sve je lako promašiti.

Nisu se oni izgubili. Ne može biti da su se izgubili. Samo su izgubili radio-prijem na neko vreme, to je sve. Najbolje bi bilo da ostane gde je dok mu se ne jave.

Nisu ni smeli ovako da se razdvoje. Dok je uvek govorio da ovu okolinu poznaje kao svoj džep, ali svejedno su bili doslovno usred nedođije. Da tako ode zarad mogućnosti da se snimi dobra fotografija, to je bilo ispod njegovih standarda. Luk je odmah bio mišljenja da to nije dobra ideja, čim ju je Dok izneo, ali Tomas je samo napravio grimasu kao da kaže: nema svrhe da se raspravljamo s njim, bolje da to obavimo i gotovo. Vraćamo se u bazu na još jedno veče uz toplu čokoladu, igru pantomime i Dokove priče.

Ljudi će mu postavljati bezbroj pitanja o Antarktiku kad se bude vratio kući, a on neće moći da im kaže da mu je velikim delom vremena prosto bilo dosadno. Lepo je, da. Dah vam zastaje, i veličanstveno je, i osećate se skrušeno pred tom lepotom, i kako god vam već drago da to opišete, ali kad se siti nagledate, stvarni boravak ovde iz dana u dan se oduži.

Milimetar po milimetar izmileo je iza motornih sanki i ponovo dozivao Tomasa. Jedva je čuo i sam sebe, a kamoli

nekakav mogući odgovor. Vratio se u sanke. Pitao se da li je prerano da pribegne racionisanim porcijama hrane koje su poneli za slučaj da se zateknu u neprilici. Očistio je naočari od snega i opet se okušao s radiom. Pomislio je da možda naprosto od oluje ne čuju radio.

Kakvih će samo priča biti o svemu ovome večeras. Pretpostavljaio je da se neće baš sve naći u izveštaju glavnoj bazi. Dok je nekoliko puta spominjao da ne radi potpuno po pravilima. Luk nije sasvim znao šta da misli o njemu. Proveli su tri nedelje ovde u Stanici K, a Luk se još trudio da stvori stav o njemu. Na konferenciji na kojoj su pohađali obuku Doka niko nije uzimao baš toliko ozbiljno. Iza leđa su zbijali šale na njegov račun. Lako je bilo navući ga da se iznervira, a on to nije uvek primećivao. Bio je veoma dosledan u vođenju dnevnika misije i javljanju glavnoj bazi prema zadatom rasporedu, i starao se o dobroj organizaciji, ali u ponečemu drugom bio je sasvim opušten. U pogledu toga koliko će popiti, na primer. Počinjao je da pije prilično rano u toku dana. Radio je, međutim, kao tehnička podrška ovde trideset i kusur godina i očigledno je znao svoj posao. Dok bi znao kako da ih izvuče iz gadne situacije.

Vetar nije davao nikakvog znaka da će se stišati. Bio je postojan i urlikao je. Luk se još jednom okušao s radiom.

„Tomase, Tomase, prijem? Dok, javi se. Prijem?“

Čekao je, pritisnuvši slušalicu uz uvo. Čuo se šum, ili statičko pucketanje. Trudio se da ne razmišlja o tome koliko su daleko od glavne baze ili ma koje ljudske aktivnosti uopšte. Ruska baza im je verovatno najbliža, a i ona je udaljena najmanje dan vožnje motornim sankama.

„Tomase, Tomase, prijem? Dok, prijem? Gotovo.“

Ponovo šum, a onda slabašno pucketanje kao da je neki signal primljen, ali onda ništa.

„Tomase, Tomase, prijem? Dok, prijem? Govori Luk, Luk govori. Gotovo.“

„...ri Tomas, govori Tomas. Prijem?“

„Baš lepo, Tomase, hvala vražjoj materi. Počeo sam da se brinem za tebe, gde si jebote? Ne vidim te. Ne vidim ništa živo.“

„Jeste, Luk... problem, gotovo.“

„Nisam čuo šta si rekao pre problem, možeš li da ponoviš? Gotovo.“

„...nađem radio. Taj problem je rešen. Gotovo.“

„Da, dobro, dobro. Je li se Dok tebi javio? Gotovo.“

„Odrično. Gotovo.“

„Možda bi trebalo da odemo do Sveštenečke glave da ga nađemo, šta misliš? Gotovo.“

„...gubiš, možeš li da ponoviš? Gotovo.“

„Čuješ li me sada? Da li bi trebalo da pođemo da nađemo Doka? Gde si ti?“

„...ovo... opet... otovo.“

Vetar je zastao samo načas, a onda iznova nasrnuo. Vidljivost je i dalje bila skoro na nuli. Tomas je sigurno tu negde blizu. Bio je odmah tu kad se olujčina nadigla. Kamenom da se dobaciš. Trebalo bi uskoro ponovo da uspostave kontakt. Da sačekaju da se vreme smiri. Pitao se u čemu li je problem s Dokovim radiom. Ili da se nije nešto desilo Doku. Očigledno se i Tomas pita isto.

„Dok, Dok, prijem... Dok? Prijem.“

Verovatno samo neki tehnički problem. Rešiće on to uskoro. Znajući Doka, mogla bi ovo da bude i nekakva proba ili uvrnuta šala. Možda ih on i sluša sad obojicu.

„Dok, Dok, prijem... Dok? Prijem.“

3 /

Robert Rajt zvani Dok video je da oluja dolazi, ali nije imao vremena da upozori ostale.

To popodne im je dato za rekreativne aktivnosti pošto budu završili GPS kartografisanje. Pošli su iz Stanice K u 13.00 i spustili se motornim sankama do obale, s glavnom name-rom da omoguće Tomasu da zadovolji svoje zanimanje za fotografiju. Dat je predlog da se on, da bi se na Tomasovim fotografijama uspostavila perspektiva između ljudske figure i predela, popne na obližnji greben Sveštenička glava. Bilo je to pomalo zaobilaženje ispravne procedure, ali nije izgledalo nerazumno. Vremenski uslovi su bili izvanredni, a Svešte-nička glava nije bila daleko. Održavaće i vizuelni i radio kontakt sve vreme. Na vrhu grebena on će se postavljati u položaje koji su Tomasu potrebni za fotografije.

Sveštenička glava je bila gotovo samo jedna mala topograf-ska grba. Dovoljno mu je bilo pet minuta hoda od mesta gde je ostavio motorne sanke; strmina okrenuta ka moreuzu

jedva da je virila tridesetak metara iznad vode. Taman koliko da doda malo dramatičnosti Tomasovim fotografijama. Odatle se pružao izvanredan pogled na čitavu dolinu. U prednjem planu crvena kućica Stanice K, zaklonjena u zavetrini ispod Garardovog grebena i vrhova K7 i K8 dalje iza. Ispod stanice tlo se spuštalo ka avionskoj pisti, obeleženoj narandžastom buradi od goriva i crnim zastavicama, a iza su se olovno sivele vode Lopezovog moreuza, oivičene čvrstim ledom. U moreuzu su ledeni bregovi nasrtali jedan na drugi, utanjajući i ljuljajući se od naglih i neočekivanih pokreta u vodi. Kad je pogledao ka Everardovom glečeru, Dok je video debelu uzvaljanu senku oblaka koji su se navlačili, bledonarandžastu svetlost, nevreme koje nadire ka njima. Naišlo je iz vedra neba i bližilo se brzo. Temperatura je naglo pala. Dok je video Tomasa kako se osvrće preko ramena i pokušava da sklopi tronožac za foto-aparat, ali kad ga je pozvao radiom, nije dobio odgovor. Video je Luka kako stoji kraj motornih sanki i okreće se da pogleda u njega. Jedva je uspeo da napravi dva koraka ka zaklonu pod padinom kad se vetar zaletio u njega i gurnuo ga ka ivici litice.

Polegao je potrbuške, klizeći brzo niz ledenu osulinu, boreći se da nogama pronađe oslonac i nalazeći samo prazan vazduh iza sebe. Ispružio je ruke i pokušao da prebaci težinu napred. Sklopio je oči i usredsredio se. Izvio je jednu nogu ulevo i povukao koleno ka grudima. Vetar je divljao tako žestoko da je teško bilo i misliti. Dok je čizmom dotakao kamen, konačno, ali kad je pokušao da se odupre o njega, kamen je otklizao i pao niz okomito lice litice. Jedan beskrajni, vrtoglavi trenutak, i njegova vlastita težina klatila se na ivici da poleti za kamenom.

Usporio je disanje. Usredsredio se. Ponovo je počeo da mili napred. Litica nije bila visoka, ali on svejedno ne bi preživeo pad.

Osećao je kao da su mu ruke u rukavicama otkačene od tela. Osulina je bila klizava pod njim. Osećao je ivicu grebena tačno preko struka; noge su mu visile u vazduhu. Prilepio se tešnje uz stenu, pomerajući težinu naviše. Radio mu je bio u unutrašnjem džepu jakne i pritiskao mu je rebra. Osećao ga je kako vibrira. Ostala dvojica sigurno pokušavaju da dobiju vezu s njim. Nije nikako mogao da im se javi. Imao je poverenja u njih da neće dozvoliti da ih obuzme panika. Zakloniće se na mestu gde su se zatekli, kao što su obučavani.

Bivao je on u ovakvim situacijama i ranije. Nije ovo bilo ništa drugačije. Ne možete da izgurate trideset i nešto sezona na ledu a da koji put ne upadnete u škripac. Štos je bio u tome da usporite i počnete da razmišljate. Da uvek imate sledeći korak u glavi. Njegov sledeći korak u ovom slučaju bio bi, očigledno, da prebaci težinu i otkotrlja se od ivice, pa da se onda spusti u zavetrinu i radiom javi kolegama. Nekoliko puta je polako udahnuo, trudeći se da razmišlja racionalno. Mrdao je prstima da održi cirkulaciju. Nećeš pasti dok se ne pustiš, rekao mu je jednom instruktor za vreme obuke u spasavanju iz pukotina u ledu. Logika tog stava nije bila baš neoboriva, ali je duh bio ispravan. Ne gledaj dole; ne puštaj se. Drži se. Štos je u tome da se držiš, uvek.

4 /

Tomas je natrapao na tronožac za foto-aparat i pao na kolena. Foto-aparat je i dalje bio postavljen na tronošću. Tomas ču radio kako pucketa i pronađe ga gde leži u snegu.

„Halo, halo, govori Tomas, govori Tomas. Prijem?“

Nastala je duga pauza. Tomas je držao radio uz uvo, osluškujući šum u slušalici naspram zavijanja vetra.

„Baš lepo, Tomase, hvala vražjoj materi. Počeo sam da se brinem za tebe, gde si jebote? Ne vidim te. Ne vidim ništa živo.“

„Jeste, Luk. Imao sam privremeno mali navigacijski problem, gotovo.“

„...problem, možeš li da ponoviš? Gotovo.“

„Nisam mogao da nađem radio. Taj problem je rešen. Gotovo.“

„Da, dobro, dobro. Je li se Dok tebi javio? Gotovo.“

„Odrično. Gotovo.“

„Možda... da odemo... glave...“

„Mnogo mi se gubiš, možeš li da ponoviš? Gotovo.“

„...li me sada? ...da nađemo Doka...“

„Luk, ne primam ovo. Pokušaću opet malo kasnije. Gotovo.“

Osećao je manjak šećera u krvi. Od toga je postajao mekan i vunast. Obrisao je sneg s foto-aparata i pokušao da ga uključi, ali ništa se nije desilo. Dobio ga je na poklon od devojke. Znao je koliko skupo ga je platila. Našao je jednu energetsku pločicu u džepu, pa se trudio da je jede malo-pomalo da ne bi dobio grčeve u želucu. Mislio je na onaj termos s kafom koji je Luk spakovao pozadi na motorne sanke. Ovde na Južnom polu kuvali su kafu jako zašećerenu i s dodatkom čokolade. Vetar je načas utihnuo, pa se vratio u punom zaletu. Oluja će sigurno uskoro prestati. Osećao je kako mu adrenalin splašnjava. Ovakve male drame uvek su kratkoveke. Nije sad kao u stara vremena, stalno im je govorio Dok, a Tomasu je bilo drago što nije.

Kad je rekao ljudima da ide na Antarktiku, zvučalo je to veoma dramatično, ali u stvari i nije bilo ništa toliko naročito. Planinario je on po Alpima i Pirinejima uz mnogo manje tehničke podrške nego što su imali ovde. Bili su u stalnom kontaktu s glavnom bazom na Blaf pointu, a malena avionska pista je značila da je pomoć udaljena svega nekoliko sati, u najgorem slučaju. Dok im je stalno govorio da ovde u stanici moraju u potpunosti da se oslanjaju samo na sebe, ali Tomas na to nije baš sasvim nasedao.

Hladnoća ga je ujedala. Ruke i noge su mu odrvenele. Trčkarao je u mestu da bi mu krv ponovo prostrujala telom. Gurnuo je foto-aparat pod jaknu da pokuša da ga ugreje. Sofi je bila tako zadovoljna sobom kad mu ga je poklonila. Stalno ga je zapitkiivala je li dobro odabrala. Ruke i noge su mu se ukočile od napregnutog iščekivanja. Radio je opet zapucketao i Tomas je čuo Luka kako i dalje pokušava da

dobije odgovor od Doka. Tomas ga je pitao gde je sada i Luk mu je rekao da je i dalje pored sanki, nikuda se nije micao, ali gde je pobogu on? Signal je nakratko bio nešto čistiji. Tomas je pitao Luka šta bi po njegovom mišljenju trebalo da urade.

Izgubio je bio svako poverenje u svoj smisao za orijentaciju. Imao je ručnu GPS navigaciju u džepu, pa ju je aktivirao, mada nije bio sasvim siguran kako bi to moglo da mu pomogne. Kad bi uspeo da se izbavi s leda i popne uz obalu, to bi već bio neki početak. Ova oluja će se uskoro istutnjati. Ili neće. Ovakva oluja može da potraje satima. Satelitska navigacija je imala teškoća s podešavanjem. Tomas nije mogao jasno da misli. Hteo je da pošalje Luku približne koordinate svog trenutnog položaja, ali su se one stalno menjale. Pokušao je da isključi i ponovo uključi aparat.

Od Doka i dalje ni glasa. Kakva bi to ironija bila ako mu se desilo da je pustio baterije da se isprazne. Večno im je utuvljivao u glavu koliko je važno da disciplinovano vode računa o radiju: proveravaju je li im baterija puna, pravilno održavaju slušalice, drže komunikaciju na minimumu. Bio je zadržt što se toga tiče. Sam je to govorio. Bojim se da sam zadržt što se ovoga tiče, momci. U suštini, bio je zadržt što se svega tiče. Palio se na uhodanu dnevnu rutinu, na to da se prostorije stanice održavaju tip-top, da se obavlja inspekcija zaliha. Samo su mu satelitski telefoni bili, očigledno, slepa tačka, i uspevao je da postigne da im se baterije isprazne preko noći. Nije to bilo prvi put da su morali da ih ostave u stanici. Dok je tvrdio da su ionako manje pouzdani od radija.

Koordinate na njegovoj satelitskoj navigaciji nastavljale su da se menjaju. Bilo je to besmisleno. Luk se opet javio i

rekao da bi obojica mogli da se dobro orijentišu i pođu jedan prema drugome. Tomas mu je rekao da ostane uz sanke, đavo ga odneo.

Pojeo je i poslednju energetska pločicu koju je imao, pa pokušao još jednom da pozove Doka.

„Dok, Dok, prijem? Govori Tomas, govori Tomas, javi se. Možeš li da potvrdiš kakav nam je plan, da potvrdiš kakav nam je plan? Gotovo.“

Iz slušalica je dopro glasan statički šum, a onda tišina. Tišina je nastala jer je utihnuo vetar. Tomas je i dalje u ušima čuo njegov huk. Kako je vetar prestajao, vidljivost se poboljšavala. Jaka sunčeva svetlost kretala se preko vode u svim pravcima. U daljini Tomas ugleda Luka. Problem mu je postao očigledan istog trena. Onda se vetruština iznova stuštila na njega i sve se zamračilo.

5 /

„Dok, Dok, prijem? Govori... govori Tomas, javi se. Možeš li da potvrdiš... plan? Gotovo.“

Luk je slušao Tomasov glas preko radija. Od Doka i dalje nikakvog odgovora. Ako ih samo loži, onda mu i nije neka fora. Verovatnije je ipak da ima nekih tehničkih teškoća. Verovatno čeka da se nevrete smiri, a kad se to desi, očekivaće od njih da se sami vrate u stanicu. Luk je lepo mogao da ga zamisli kako stoji na vratima, ispod nadstrešnice, i čeka ih. Pravi grimasu: *Zar se u ovo doba vraća kući, momci?*

Takvu facu je napravio čim su se upoznali, na onoj konferenciji za obuku. Luk i Tomas su uveče izašli na piće, u obližnje selo, udaljeno nekoliko kilometara. Bilo se već smrklo kad su pošli i trebalo im je nešto više vremena da se vrate nego što su očekivali. Kad su stigli do konferencijskog centra, glavna vrata su bila zaključana i dok su smišljali šta da rade, Dok Rajt je došao i pustio ih unutra. Njih dvojica su mu se predstavili i rekli da su u povratku pogrešno skrenuli na jednom

mestu. Kom odeljenju pripadaju, pitao ih je on. Geografskim informatičkim sistemima, rekli su mu. Klimnuo je glavom. *Odlično ste počeli, momci.*

Obuka je vođena iz skijaškog doma nešto malo na sever od Avimora, u Škotskoj. Gotovo stotinu njih se zbilo tu. Duga prepodneva provodili su u trpezariji slušajući predavanja i prateći prezentacije u pauerpointu, a popodneva vukući sanke, proveravajući ispravnost opreme i vežbajući pružanje prve pomoći. Kad je došao, Luk nije poznao nikoga. Bilo je isto kao prvog dana na fakultetu. Ljudi su pitali jedni druge koje im je polje stručnosti, odakle su i jesu li već bili na Antarktiku. Ubrzo je uspostavljena hijerarhija. Oni koji su već bili na Južnom polu gađali su se raznim skraćenicama, pravili predstavu pokazujući koliko se dosađuju na predavanjima i govorili *treba da se zabrineš tek kad prestaneš da osećaš da ti je hladno* i tome slično. Oni kojima je to bio prvi put držali su se zajedno i pretvarali se da su već upućeni u štošta. Luk je Tomasa upoznao drugoga dana, kada su ih spojili da vežbaju stavljanje udloga i gipsa kod preloma. Luk nikad nije ni pomišljao da bi i stavljanje gipsa moglo biti deo prve pomoći, ali im je instruktorka naglasila da će kad otputuju na teren biti i po više nedelja daleko od stručnog medicinskog osoblja. Može vam se desiti i da ćete morati da odstranjujete slepo crevo prema uputstvima lekara preko radija, rekla je. Luk je pogledom rekao Tomasu: *Druškane, ti moje slepo crevo nema da diraš, jebote*, i posle im je bilo teško da ostatak tog časa shvate ozbiljno.

Posle prve pomoći pokazali su im slučajeve smrti koji su zabeleženi na snimcima. Bilo je nekoliko slajdova, a spisak uzroka je bio dug. Gubitak orijentacije, hipotermija,

padovi pri penjanju na grebene, propadanje u pukotine u ledu, utapanja, nesrećni slučajevi u kojima je ulogu odigrao alkohol, trovanje ugljen-monoksidom, napadi foka, srčani udar, požar. Luk ništa od svega toga nije spominjao svojim roditeljima. Tomasa su najviše mučili oni koji su bili navedeni kao NESTALI (PRETPOSTAVLJA SE MRTVI). Hteo je da zna ko je to pretpostavio i kada je ta pretpostavka usvojena.

Luka su ti spiskovi podsetili na Peru Kojota iz crtanih o Ptici Trkačici, koji se večito smrskava, propada u provalije i raznosi ga dinamit, a on se stalno vraća da proba ponovo. „Napadi foka“ su ga stvarno žacnuli u živac. Kako, pobogu, možeš da ne budeš dovoljno brz da umakneš foki?

Tomasa nije više video sve dok nisu stigli na aerodrom s koga je trebalo da polete na Antarktiku. Za sve s instituta rezervisan je isti let, pa je čekaonica za odlaske bila puna njihovih jarkožutih torbi s opremom i bordo termo dukserica s logom. Bilo je više bradatih lica nego u Avimoru i mnogo bučnih glasova. Kad mu je Tomas prišao da se pozdravi, Luk ga je pitao kako ga je, pobogu, video u toj gužvi. *Sigurno je zbog naočara*, odgovorio mu je Tomas mrtvog ozbiljnog lica.

Putovali su gotovo nedelju dana pre nego što su stigli do glavne istraživačke baze, uglavnom ledolomcem koji je doslovno lomio pred sobom čvrst led, a oni su se svi pravili da to nije ništa naročito. Čim su stigli, dočekala su ih dva dana dodatne obuke, samo što su ovog puta pažljivo slušali svaku reč. Spuštali su ih u jednu pukotinu u ledu i pokazivali im kako da se uzveru iz nje; spuštali su povređenog kolegu na nosilima niz liticu; ubacivali su ih u vodu i izvlačili napolje. Nedvosmisleno su im objasnili koliko je važno da obraćaju pažnju na vremenske prognoze i redovna javljanja radiom, a oni koji su ovde bili i ranije govorili su *kad ti nožni prst*

pocrni, bolje da se odmah amputira da se to ne bi širilo dalje i slično. Imali su još jednu nedelju obuke na terenu i pripremanja opreme pre leta do Stanice K, i onda su pošli.

Nikako se nije moglo znati koliko će ova oluja potrajati. Potreban im je plan. Tomas mora da se mrdne s leda i vrati ovamo. Onda njih dvojica mogu zajedno da odu da nađu Doka, ili da se vrate u stanicu i otuda radiom visoke frekvencije pozovu glavnu bazu.

U ušima mu je čudno zvonilo i trebalo mu je malo vremena da shvati da je vetar stao. Sunce je naglo sinulo kroz sneg koji je vejavao i Luk ustade iz zaklona iza motornih sanki.

Tomas je bio pedeset ili šezdeset metara udaljen od njega. Teško je bilo proceniti. Stajao je na ledu i gledao u njega. Između njih se prostirala nezamrznuta siva voda. Luk nije mogao da shvati u šta gleda. Opažao je nekakvo kretanje. Nešto se dogodilo. Sigurno je oluja pokrenula led. Nešto nije bilo kako treba.

Gledali su jedan u drugoga. Vetar se vratio s hukom, a Tomas je iščezao s vidika.

Tomasov glas ponovo je dopirao preko radija, povišen da bi nadglasao vetar koji je hujao s obnovljenom snagom.

„Vidiš li, Luk? Vidiš li? Krećem se. Na ledenoj sam santi, plutam, jebi ga.“

„Ponovi mi to. Plutaš? Gotovo.“

„Ponavljam. Nalazim se na ledenoj santi i plutam preko Lopezovog moreuza. Čuješ li me, jebote? Gotovo.“

„Šta kažeš, Tomase? Šta kažeš? Potvrdi mi. Nemoguće. Ne može biti da plutaš. Sigurno je plimska napuklina. Možeš li da je obiđeš? Da nađeš put oko nje. Tomase?“

„Uključio sam satelitsku navigaciju, Luk. Plutam. Stvarno.“

Luk je stavio kacigu i pokrenuo motorne sanke. Mora da se vrati u stanicu i javi glavnoj bazi. Mora da nađe Doka i uveri se da je on dobro. Mora nekako da nađe put kroz oluju.

6 /

Dok Rajt se trudio da uspori disanje. Usredsredio se na to da održava težinu prebačenu napred, na ruke. Čuo je slabašno pucketanje svog radija i osećao ga kako mu vibrira uz rebra. Začuo se snažan statički šum, gotovo kao aplauz, izmešan do nerazaznatljivosti s vetrom.

„...moreuza. Krećem se u pravcu sever-severoistok, ponavljam sever-severoistok.“

Čak i u svom pogibeljnom položaju Dok je uspeo da se razbesni. Nije video iz kog bi razloga Tomas odlučio da se kreće u pravcu sever-severoistok, udaljavajući se od svog prethodnog položaja. Nije mogao ni da zamisli ka čemu bi se uopšte kretao na tu stranu. Ako se već pomerao, onda je to trebalo da bude samo da bi ponovo uspostavio kontakt s Lukom ako ga je izgubio. Moraće sve to da pretrese s njima čim se budu vratili u stanicu.

Još jednom je pokušao stopalom da napipa oslonac i ovog puta mu se učinilo da je pronašao prilično pouzdan.

Odgurnuo se od njega i počeo da se migolji naviše uz osulinu. Još mu je sasvim malo snage ostalo u rukama. Čim se dovoljno udaljio od ivice, okrenuo se na leđa i dohvatio radio. Dođi do nekog bezbednog mesta. Uspostavi kontakt.

„Tomase? Luk? Prijem? Dok govori. Halo, halo. Tomase? Luk? Halo? Prijem? Gotovo.“

Sačekao je. Nije se čulo ništa osim statičkog šuma. Vetar je hujao žestoko i nije pokazivao nikakvog znaka da će postati. Dok se opet okuša s radiom. Istrajnost je važna. Postao je svestan da mu ruke i noge drhte, a u grudima nešto treperi. Poznavao je posledice delovanja adrenalina na organizam. Drhtanje je bilo jedna od njih. Ubrzan puls. Otežano disanje. Postojala je i reakcija između adrenalina i simptoma hipotermije.

Bauljao je preko osuline i leda držeći se sasvim nisko sagnut, sve dok nije stigao do mesta odakle je mogao da počne da se spušta niz padinu. Zavukao se u jednu plitku udubinu u steni, okrećući leđa vetru. Jačina vetra je malo opala. Dok je čekao. Probao ponovo da uspostavi vezu. Potreban mu je nekakav plan, očigledno. Drhtao je. Gospode. Ono je stvarno bilo za dlaku.

Ne bi to bio pad s neke užasne visine, ali bi mu izgledi da preživi bili tanki. Šok pri padu u ledenu vodu došao bi mu glave, ako već ne nešto drugo. Jedva da bi stigao i da shvati šta se dešava.

Nema potrebe da mozga o tome. Važno je da se posveti zadatku koji ima neposredno pred sobom. Protrljao je mišiće

obeju ruku, trudeći se da ublaži dejstvo adrenalina i povrati osećaj u udovima. Vrat mu je bio neobično ukočen. Osećao je kako mu opada telesna temperatura. U 15.00 radio se opet oglasio.

„Dok, prijem, halo? Neophodna pomoć, ponavljam, neophodna pomoć. Trenutno... Dok... Gotovo.“

Pokušao je da se javi, ali nije bio u stanju da pritisne dugme za odgovor. On bi ovo nazvao eskalacijom situacije. Odlučio je da se vrati do motornih sanki, pa nazad u bazu. Bio je to proračunati rizik pod ovim okolnostima, ali znao je iz iskustva da su proračunati rizici sastavni deo rada na terenu ovde na Antarktiku. Dobar terenac za tehničku podršku mora da zna kada treba da rizikuje. Ustao je i, hvatajući ravnotežu pod naletima vetra, spremio se da se spusti s grebena. Radio zapucketa. Statički šum bio je vrlo glasan i isprekidan, a između su se čule iskidane Tomasove reči.

„...položaj. Ponavljam... vizuelnu potvrdu...“

„...jebote šta... prekid... gotovo.“

„Ponovi šta si rekao? Gotovo.“

Dok je osluškivao i čekao, ali nije čuo ništa više. Otisnuo se iz zaklona u udubini stene. Sveštenečka glava je uzana formacija, dovoljno će biti da se prepusti sili teže pa će stići do svojih motornih sanki. Kasnije će ozbiljno porazgovarati s onom dvojicom o pravilnoj komunikaciji radiom.

Uhvatio je čvrst oslonac i, držeći se pognuto, pošao nasuprot vetru. Napipavao je put niz padinu pažljivo, korak po korak. Sad kad se kretao, ukočenost je polako popuštala. Zavijanje

vetra se stišavalo. Krv mu je ponovo priticala u prste na rukama. Pokušao je ponovo da ih pozove radiom.

„Tomase, Luk, prijem? Dok govori. Vraćam se u bazu, vraćam se u bazu, gotovo.“

Osluškiavao je, i čekao, ali odgovora nije bilo.

Posle nekoliko minuta pažljivog spuštanja stigao je do sanki. Sneg se nataložio na strani okrenutoj vetru, pa je uzeo lopatu da ga očisti.

Preko radija ponovo dopre Tomasov glas. Momak će morati da razmisli o tome da pričuva te baterije.

„Dobro, Tomas ovde. Pokušaću nekako da se vratim, gotovo.“

Dok dograbi radio, i htjede da zatraži od Tomasa da mu saopšti svoj položaj. Nešto oštro ga pogodi u vrat ispod potiljka i on pade kao pokošen.

7 /

„Očekujem ažurirane koordinate, gotovo.“

Moreuz je u toj tački bio širok oko tri kilometra, ali se iza Svešteničke glave sužavao i pretvarao u jedan uzan tesnac pružajući se ka istoku pre nego što će se uliti u otvoreno more. Ako vetar nastavi da duva, mogao bi da ga nanese na obalu iza Svešteničke glave. Ako santa nastavi da se kreće. Ako ostane čitava. Tomas se prisećao čemu su ih sve učili za vreme obuke. Prisetio se i prelaska s jedne ledene sante na drugu. Ako bi mogao da pređe na neku drugu. Sada je znao da vetar duva s juga, s glečera, tako da on mora da se kreće ka zapadu, ulevo, da bi se vratio na kopno. Kad se kretao, osećao se klimavo. Spustio se na kolena i klečeći se pomerao na tu stranu. Video je kako voda zapljuskuje ivicu sante. Komadi su se odlamali. Odgamizao je nazad.

Luk mu je preko radija govorio nešto o Doku. Glas mu je dopirao slabo i isprekidano.

„Luk, ponovi mi. Treba mi pomoć ovde, Luk.“

„...Doka. Na Sveštenučku glavu. Samo ostani miran, družo. Ostani gde...“

„Luk? Jesi li ti s Dokom? Kakav je plan?“

„...šću pomoć. Ponavljam, dovešću pomoć. Ostani miran, gotovo.“

Vetar nije posustajao, ali je voda odjednom vrlo glasno zapljuskivala izlomljene ivice leda. Tomas se prisetio kako su im na obuci govorili nešto o pretraživanju po kvadrantima. Krećeš se naniže, pa popreko, pa naviše. Ako bi našao susjednu santu i prešao na nju, mogao bi da nastavi da se kreće ka kopnu. Pomerio se ponovo napred, pa udesno, nekoliko malih pokreta na kolenima, pa zastanak. Držao je glavu pognutu, zaklanjajući je od vetra. Hladnoća ga je razdirala. Stigao je do jedne napukline u ledu. Nije to bila napuklina. Njene dve strane klizile su i trle se jedna o drugu. Bila je to druga santa. Mogao je da pređe na nju. Dok joj se približavao, sante počеше da se razmiču.

Nema potrebe za panikom. Kako se struja sada kreće, naneće ga na obalu odmah iza Sveštenučke glave. Tamo će moći da dođu po njega. Mali terenski avion može da doleti iz glavne baze na Blaf pointu za svega nekoliko sati i da donese svu neophodnu opremu. Dok Rajt će im preneti informacije i biće pripremljen plan. Nisu ovo ona stara vremena kad je svako morao da se stara sam o sebi.

Nešto se pokrenulo u vodi. Neka senka ili povratni talas.

Bilo mu je hladno. Uzmakao je od vode, pa se pomerao u mestu. Nije čuo sopstvene misli. Važno je bilo održavati cirkulaciju, ali je bilo važno i čuvati energiju. Bile su te nedoslednosti

u obuci. Pretresao je džepove i pronašao još jednu energetsku pločicu, koju je gurnuo tamo pre nekoliko dana. Morao je krajnje da se koncentriše da bi uspeo da odgrize kraj omota.

Kad kasnije bude pričao Sofi o ovome, ona će odmah primetiti koliko su mnogo jeli. Potpuno bi se zaprepastila da je znala koliko je šećera i čokolade ovde stavljao u sve. Koliko mnogo je jeo, sve u svemu. Sofi nije šećerila čaj, pa čak ni mleko. Vadila je kesicu sa čajem gotovo istog trenu pošto je stavi u vruću vodu. Bio je to vrlo slabašan napitak, tako kako ga je ona pravila. Nije Sofi pazila na kilograme, nego je prosto volela sve čisto i jednostavno. Tomas ju je čak ponekad viđao kako pije najobičniju prokuvanu vodu. Njegova majka je samo o tome pričala kad je prvi put doveo Sofi kući. *Samo malo tople vode, hvala.* Kad se samo seti maminog lica u tom trenutku. Kakav nastup. Je li ona balerina, šta li je, pitala ga je majka kasnije. *Tople vode?*

„Dok, prijem, Dok? Gde si, jebote? Dok?“

»...«

„Tomase, mislim da ne... Dok nije ovde. Motorne sanke. Motorne sanke mu nisu ovde. Kaciga mu je ovde, ali... moram da... stanicu. Ostani miran, ostani miran, gotovo.“

„Luk? Prijem, prijem? Luk? Gde si ti sada? Jesi li zvao glavnu bazu? Gotovo.“

Kad je pritisnuo aparat uz uvo, iz njega je dopirao samo statički šum. Svetlašce koje upozorava da se baterija ispraznila počinjalo je da treperi. Prebacio je na štednju baterije. Moraće da bude strpljiv. Treba samo da ostane smiren.

Sofi se dopala njegovim roditeljima, uprkos toploj vodi. *Rekli su da si simpatična*, rekao joj je on u krevetu. Odalasila ga